

Ölkənin Birinci vitse-prezidenti, Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban xanım Əliyevanın şəxsiyyətindən danışarkən onun siyasi, xeyriyyə, təhsil və mədəni fəaliyyətinin genişliyini və çoxplanlı olduğunu qeyd etmək lazımdır. Milli mədəniyyətin inkişafına dərin qayğı göstərən Mehriban xanım Azərbaycan mədəniyyətinin tacəssümü, simvoludur. Simvol isə uzun və səmərəli düşünülmüş bir fenomendir.

Hekayə öz əməllərində özünəməxsusdur, lakin bu görünən tərəfdir. Tarixin gedişatı görkəmli xarizmatik şəxsiyyətlərin gördüyü işlərdən və əməllərdən ibarətdir. Prezident İlham Əliyev və Mehriban xanım

dinlərin nümayəndələri rahat şəkildə yaşayırlar. Belə bir dövlətin nümunəsi Şərq və Qərb dialoqu baxımından çox vacibdir". Mehriban Əliyeva deyir ki, müasir dövrün təsirli ziddiyyətlərindən biri odur ki, insanların

İslam ölkələrinin təhsil, elm və mədəniyyət təşkilatı 24 illik fəaliyyəti ərzində böyük işlər görmüş, böyük uğurlar qazanmışdır. Müsəlman ölkələrində elm, təhsil və mədəniyyətin inkişafı üçün genişmiqyaslı layihələr və proqramlar həyata keçirilir. Qeyd etmək lazımdır ki, ISESCO yalnız müsəlman ölkələrinin fəaliyyəti ilə məhdudlaşmır. Dünyada müsəlman əhalinin 30, 20 və hətta 10 faizini təşkil etdiyi ölkələr var. Lakin ICESCO elmin,

qoyulub. Bütün bunlar ailəmizin yaşlı nəslinin böyük xidmətləridir".

Bu, onun həyatının əsas etik prinsipini formalaşdırdı: "Heç vaxt, heç bir şəraitdə ləyaqətini itirməmək, vicdanı ilə hərəkət etmək. Xeyirxah bir başlanğıc mənbəyi olmağa çalışmalıyıq. Daha yaxşı işlər görməyə çalışmalıyıq".

Mehriban xanımın ruhunun formalaşmasında ikinci vacib amili Azərbaycan xalqının

AZƏRBAYCAN DÖVLƏTÇİLİYİNƏ VƏ MƏDƏNİYYƏTİNƏ XİDMƏT

Əliyevanın şəxsiyyətlərinin orqanlığı Azərbaycanın müasir tarixində fenomen yaradır. Yaxın gələcəyin bütün mümkün nailiyyətləri Azərbaycan dövlətçiliyinin düşmənlərinin vurnuxmalarına baxmayaraq, onların fəaliyyətinin bəhrəsi olacaq.

Mehriban Əliyeva hər cəmiyyətdə ən geniş mənada mehribanlığın, insanlığın, qəyümlüğun olmasını universal norma hesab edir. O, bu dəyərləri dövlət siyasəti ilə əlaqələndirərək nəticə çıxarır: inkişaf etmiş və uğurlu cəmiyyət yalnız adıçəkilən sosial duyğulara dəstək əsasında mümkündür. Burada onun yeganə məqbul saydığı siyasətin mərkəzi proqramı təsvir olunub.

Mehriban xanım Əliyeva dövlət xadimi kimi vacib hadisələrin çərçivəsində ildə həmvətənlərinin layiqli həyatı barədə müasir anlayışı ifadə edir. İqtisadi münasibətlərin sosiallaşmasından ümumi işin təşkil prosesində vətəndaşların birləşdirilməsinə qədr.

Mehriban xanımın sözlərinə görə, "Azərbaycan müasir, dünyəvi, müsəlman dövlətidir. Çox tolerantdır, burada müxtəlif

yaxınlaşması üçün daha çox şərait yaradan texniki kommunikasiyaların artmasına baxmayaraq, reallıqda sosial laqeydlik artır və insanlar arasında uçurum genişlənir. Bu gün dünyanın üzvləşdiyi ən böyük problem müasir cəmiyyətlərin dərin mənəvi böhranıdır, hansı ki, həyatın əsl ideallarını saxta ideallarla əvəz etməkdə və nəticədə insanların sosial tənhalığında ifadə olunur.

Ounun mətnlərində heç bir resept yoxdur, lakin Mehriban xanım həyat nümunələrini bildiyi üçün idealları təsvir edir. Nikbinliyin mənbəyi məhz buradadır.

Mehriban xanım ICESCO-nun xoşməramlı səfiridir. Xoşniyyətli səfirin vəzifəsi elm, mədəniyyət və təhsil vasitəsilə islam dünyasının imkanlarını nümayiş etdirməkdir. Dünyanın 57 ölkəsini birləşdirən ICESCO son dərəcə xeyirxah missiyasını yerinə yetirir. Təşkilatın əsas məqsədi elm, təhsil və mədəniyyət sahələrində ölkələr arasında əlaqələrin qurulması, xalqlar arasında dialoqu təşkilidir. Bu isə öz növbəsində, sülh, təhlükəsizlik və sabitliyin qarantıdır.

mədəniyyətin və təhsilin inkişafı üçün kredit, qrant verərək onlarla da çox sıx əməkdaşlıq edir.

ICESCO-nun digər çox mühüm fəaliyyət istiqaməti islam dünyasının zəngin tarixi irsinin qorunub saxlanması və qarşıdakı nəsillərə ötürülməsidir. Bu gün bəzi müsəlman dövlətlərində müharibə gətirdiyi dövrdə bu fəaliyyət xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Bundan başqa, islam sivilizasiyalarının yaradıcılıq potensialı heç də tükənməyib.

Dünyada unikal geosiyasi mövqeyə malik olan Azərbaycan Şərq və Qərb arasında özünəməxsus mədəni ideyalar portalına çevrilir. İndi mədəniyyət barədə danışmaq çox vacibdir. Mədəniyyətlər qloballaşmanı sağ qalmağa birbaşa təhlükə kimi qəbul edirlər. Əgər dünya birtərəfli olarsa və biz bir planetar mədəniyyət kimi mövcud olmağa başlasaq, bizi formalaşdıran mədəni kimliyimizi itirəcəyik. Mədəniyyəti öz koduna qarşı getməyə məcbur etmək olmaz.

Zənnimizcə, Mehriban xanımın fəlsəfi axtarışlarının mənası bəşəriyyətin əbədi etik problemlərini həll etməyən Qərbin rəqəmsal təkəkkürü ilə qorunduğu halda, hər zaman ekzistensial seçimin kritik anında köməyə gələcək milli ənənənin gücü arasında "orta məxrəc" tapmaqdır. Ənənənin yalnız normalar, fikirlər və əşyaların toplusu olduğunu hesab etmək sadələşmədir. Biz ənənənin kreativliyi, global problemlər labirintində öz orijinal yolunu tapmağa imkan verən nəhəng yaradıcılıq potensialını nəzərdən qaçırmırıq. Texnologiya sivilizasiyanı etik ölçüyə diqqət yetirmədən qəbul etsək, insan varlığının sirri, utanc, həyatın dəyəri kimi dərin mənalar dərhal itir.

"Tarixin sonu" kimi anlayış meydana gəlir, bizim tariximiz isə davam edir. Biz bu tarixi Vətənə və xalqa xidmətimizin hər anı ilə yazırıq. Mehriban xanım bu cür xidmətin əsl hərəkətverici qüvvəsidir.

Azərbaycan siyasi mədəniyyətinin görünən paradoksalığı modernizm və ənənə, universallıq və milli qürur, dövlət maraqlarının qorunmasında tolerantlıq və prinsipiallıq, alternativlərin nəzərə alınmasında və gələcəyin dəqiq strateji planlaşdırılmasında xüsusi birləşmədən ibarətdir.

Mehriban xanım Əliyevanın sözlərinə görə, statusundan asılı olmayaraq, qadın şəxsiyyət olaraq qalır, Azərbaycan modernizmi dövründə dominant olan emansipasiya ideali kimi kök salır. Bu, dövlət xadimi tərəfindən təqdir edilən dəyərli nailiyyətdir.

Mədəniyyət sözü "əkin" deməkdir. Siseron sahəni (ager) və ruhu (animus) müqayisə edirdi. Əkilməmiş sahə (sine cultura) və tələmsiz ruh (sine doctrina) bərsiz qalır. Fəlsəfə qüsurları yox edən və ruhu nəcib "əkinlərə" hazırlayan ruhun işlənməsidir. Siseron ənənəvi "agri cultura" anlayışına müraciət etdi və onu yeni "cultura animi" sahəsinə köçürdü. Qüsurlar təbii səbəblərdən, onların aradan qaldırılması isə insanın iradəsindən asılıdır.

Əlbəttə ki, insanın ruhunun formalaşmasında ailə əsas rol oynayır. Mehriban xanım xatırlayır: "Biz milli köklərimizi və ənənələrimizi öyrəndik, insanlarla ünsiyyət qurmağı öyrəndik, bizə nəyin real və nəyin illüziya olduğunu izah edirdilər. Ailədə başa düşməyə başlayırdıq ki, dürüst və vicdanlı olmaqla hər zaman qalib gələcəyik. Bizə yaxşı zövq və anlayış aşılanırdı ki, mənəviyyət həmişə maddiyatdan daha dəyərlidir. Bizə aydın, düzgün həyat istiqamətləri verildirdi. Həyatımızın təməli uşaqlıqda bu cür ailə mühitində

ümummilli lideri Heydər Əliyevlə uzun illərin ünsiyyəti müəyyənəndir. Mehriban xanım ədalətli olaraq təsdiq edir ki, Heydər Əliyev "Qalib idi və Qalib kimi getdi".

Mehriban xanımın 20 ildir uğurla rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondu gələcəkdə Azərbaycan siyasətinin beyin mərkəzinə çevriləcək. Avrasiya və Qərb sivilizasiyalarının mədəni özünəməxsusluğu uzun illər üçün əsas gündəm olacaq.

Suverenliyin qorunması mənəvi dəyərlər sisteminin yaradılması və dünyəvi ideologiyaların formalaşması olmadan mümkün deyil. Bilik və imkanlar sintezinə malik olan Fond dövlət siyasətinin formalaşmasında mənəviyyəti və iradəni birləşdirən cəmiyyətə açıq və aydın Mərkəzə çevriləcək. Milli ənənə bizim qanımıza işləyib, aydın görünür və

bizim üçün demək olar ki, görməz hala gəlib. Yalnız digər mədəniyyətlərin nümayəndələri ilə görüş zamanı biz şəxsi kimliyimizi dərk edirik.

Yalnız intellektual, mədəni, mənəvi elita təbəqələri milli ənənənin ali, fəlsəfi mənasını dün-

yədə qəbul edir. Ailəsinin və yaxınlarının yaşadığı modern cəmiyyətdə humanizm hökm sürür. Dünyanın humanist anlamda qavranılması Azərbaycandan da yan keçməyən fəvqəladə hallar dövründə həqiqətən də qiymətli bacarıqdır.

Mehriban Əliyeva deyir ki, mənim dünyanı dəyişmək istəyim yoxdur və sevdiyim işlə məşğul olaraq özümü dəyişmək mənim üçün daha maraqlıdır. Bu ifadənin ürəyi özü milli tərbiyə olduğuna, dünyanı kəşf etdiyi doğru fikrini özündə ehtiva edir. Dünyanı dinamik cəmiyyətin normaları ilə özünü dəyişən şəxsiyyətlər deyir. İş ilə məşğul olan böyük insanlar mühtiri və ümumiyyətlə, cəmiyyəti dəyişirlər.

Mehriban xanımın Prezident tərəfindən birləşmə çağırışı xalqın sosial-mədəni modelinin təməlidir. Vəhdət və qarşılıqlı əlaqə fenomenal və məhsuldarlıdır. Ali hakimiyyətin bütün nailiyyətləri ağıl və ruh sintezinin nəticəsidir. Azərbaycanın birinci xanımında ağıl, xarici gözəllik, qüsursuz cazibə birləşib. Mehriban xanım Əliyeva hər zaman eleqant, zərifdir, cəlbədicə obrazlar yaratmağa imkan verən yaxşı zövqə malikdir. İncəlik statusu maraqlıdır. Ölkə və vətəndaşları Birinci xanımın obrazına biganə qalmırlar. Bu, əlbəttə ki, fəxr edəcəyimiz bir məqamdır.

Azərbaycanın birinci xanımının paylaşmaları Azərbaycanda və bütün Avrasiya məkanında qarşıdakı illərdə böyük tarixi rolun icrası üçün əvvəlcədən müəyyən edilmiş şəxsiyyətin dünyası barədə məlumat verir. Hər şey qabaqdadır, biz keçmişə xatırlayaraq irəliləyirik. Mehriban Əliyevanın bu nitqi dövrün irsi kimi onun şəxsi mülahizələridir.

Onun sözləri hərəkətləri ilə vəhdət təşkil edir. Bu, parlaq şəxsiyyətə malik olan Mehriban xanımın Qalib Prezident ilə tandem təşkil edən tarixi əlaqədir. Azərbaycanın Birinci vitse-prezidentinin davranış üslubu ölkədə tamamilə yeni bir hadisədir. Bu sırada, şöhrətə laqeydlik müşahidə olunur. Prezident cütlüyü hakimiyyətin kult səviyyəsinə yüksəlməsini istəmir. Əgər L.N.Qumilyovun terminologiyasından istifadə etsək, Mehriban xanım Əliyeva özünü ideyaya, xalqına xidmət etməyə həsr etmiş, milli mədəniyyəti yeni nailiyyətlərə apara bilən, müasir dövrün global çağırışlarına cavab olaraq ona uyğun dinamizm verə bilən passionarlara aidir.

Mixail OLENKOV, fəlsəfə elmləri doktoru, M.V.Lomonosov adına Şimali Arktika Federal Universitetinin professoru, Latifə MƏMMƏDOVA, tarix elmləri üzrə fəlsəfə doktoru, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvi, fəxri mədəniyyət işçisi.